

Sygn. akt IV U 196/13

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 maja 2013r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Tomasz Koronowski

Protokolant: st. sekr. sądowy Anna Tomaszewska

po rozpoznaniu w dniu 24 kwietnia 2013r. w Elblągu na rozprawie

sprawy z odwołania K. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

z dnia 19 grudnia 2012r., znak: (...)

o emeryturę

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy K. M. prawo do emerytury od dnia 1 grudnia 2012r.;

II. zasądza od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. na rzecz wnioskodawcy K. M. kwotę 60 (sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt IV U 196/13

## UZASADNIENIE

Skarżący K. M. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia 19 grudnia 2012r., znak (...), odmawiającej mu prawa do emerytury. Skarżący podniósł, że legitymuje się wymaganym łącznym stażem, gdyż – wbrew ustaleniom organu rentowego – pracował w gospodarstwie rolnym rodziców, a później był zatrudniony w zakładzie (...), pomimo niedopełnienia obowiązku zgłoszenia do ubezpieczeń. Wnioskodawca domagał się także kosztów procesu.

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie i powołując się powołał na art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009r., Nr. 153 poz. 1227 ze zmianami, powoływanej dalej jako „ustawa emerytalna”) oraz na rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 ze zmianami) wskazał, że skarżący nie udokumentował 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Wynikało to stąd, że po pierwsze w części okresu zatrudnienia w zakładzie (...), tj. w dniach od 15 lipca 1972r. do 31 maja 1974r. wnioskodawca nie był zgłoszony do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i po drugie brak było dokumentacji potwierdzającej fakt posiadania gospodarstwa rolnego przez rodziców skarżącego.

### **Sąd ustalił następujący stan faktyczny:**

Skarżący urodził się w dniu (...), zatem w dniu (...) ukończył 60 lat.

(bezsporne)

Wnioskodawca uczył się w Szkole Podstawowej w S., gdzie ukończył siedem klas, a klasę ósmą ukończył w Szkole Podstawowej M. w 1973r., w szkole dla pracujących.

(bezsporne, ponadto kopia świadectwa szkolnego k. 46 akt ZUS)

Wnioskodawca w okresie od dnia 23 grudnia 1957r. do dnia 12 września 1979r. mieszkał z rodzicami w miejscowości S. pod numerem 108, gdzie prowadzili oni gospodarstwo rolne o powierzchni 13,5 ha, dzierżawione od Państwowego Funduszu Ziemi. Wnioskodawca, podobnie jak i jego rodzeństwo, od dzieciństwa pomagał rodzicom w gospodarstwie rolnym. Okres szczególnie natężonej pracy rozpoczął się około 15. roku życia skarżącego, co wynikało ze złego stanu zdrowia rodziców w szczególności ojca (epilepsja) i wyprowadzenia się starszych braci J. i M. M. i trwał aż do podjęcia przez wnioskodawcę pracy dekarza w Przedsiębiorstwie Budownictwa Rolniczego w M. w dniu 31 marca 1971r. Praca wnioskodawcy w gospodarstwie rodziców polegała na obrządzaniu inwentarza, w tym – w szczególności w okresach zaostrzenia choroby ojca – również rano, przed zajęciami szkolnymi i pracach polowych. Praca ta przeciętnie nie była krótsza niż 4 godziny dziennie, przy czym żniwa czy wykopki były okresami intensywnych, całodziennych prac, w tym w dni wolne. Z uwagi na konieczność pracy w gospodarstwie rodziców, wnioskodawca nie korzystał z wyjazdów wakacyjnych.

(dowód: zaświadczenie o zameldowaniu k. 43 akt ZUS, kopia zaświadczenia Urzędu Miejskiego w M. z dnia 14 listopada 2003r., dotyczącego pracy brata wnioskodawcy T. M. (1) w gospodarstwie rolnym dzierżawionym przez J. i C. M. w S. k. 5 wraz z informacją Urzędu Miejskiego w M. z dnia 18 marca 2013r. k. 24 o dokumencie źródłowym do wystawienia takiego zaświadczenia k. 5, zeznania świadków J. D. i S. M. złożone na rozprawie w dniu 27 marca 2013r. oraz T. M. (1) i T. M. (2), złożone na rozprawie w dniu 24 kwietnia 2013r., zeznania wnioskodawcy z rozprawy w dniu 24 kwietnia 2013r. w związku z jego wyjaśnieniami z rozprawy w dniu 27 marca 2013r.)

W okresie od dnia 15 lipca 1972r. do dnia 31 lipca 1979r. wnioskodawca pracował jako blacharz dekarz w zakładzie blacharsko-dekarskim swojego brata J. M. z siedzibą w Ł., przy czym w dniach od 15 lipca 1972r. do 31 maja 1974r. oraz od 3 stycznia do 31 sierpnia 1975r. nie był zgłoszony do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych.

(dowód: zeznania świadka S. M. z rozprawy w dniu 27 marca 2013r. i zeznania wnioskodawcy z rozprawy w dniu 24 kwietnia 2013r. w związku z jego wyjaśnieniami z rozprawy w dniu 27 marca 2013r., odpis świadectwa pracy k. 7 akt ZUS o ustalenie kapitału początkowego)

Kolejne zakłady pracy wnioskodawcy to m.in. (...) O. (...) w W. i Jednostka Wojskowa Nr (...), gdzie skarżący wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracę w szczególnych warunkach jako blacharz i dekarz w dniach od 6 sierpnia 1979r. do 30 kwietnia 1989r., od 17 września 1990r. do 15 marca 1993r. i od 1 lipca 1993r. do 30 września 1998r., tj. łącznie dłużej, niż przez 15 lat.

(bezsporne, ponadto świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach k. 5 i 6 akt ZUS)

Wnioskodawca od dnia 1 grudnia 2012r. nie pozostaje w stosunku pracy.

(bezsporne, ponadto świadectwo pracy k. 58 akt ZUS)

### **Sąd zważył, co następuje:**

W ocenie Sądu odwołanie skarżącego zasługiwało na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy przybliżyć przepisy prawa, które miały zastosowanie w niniejszej sprawie, co pozwoli na wskazanie okoliczności spornych, istotnych dla rozstrzygnięcia i omówienie postępowania dowodowego w tym tylko zakresie. Z art. 184 ustawy emerytalnej wynika, iż ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli

po pierwsze okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz po drugie okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. w niniejszej sprawie wynoszący 25 lat. Przy tym emerytura taka przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu. Stosownie do powołanego w części wstępnej uzasadnienia §4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Zgodnie z § 2 ust. 1 tego rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

Skarżący bezspornie spełnia kryterium ukończenia 60. roku życia i wymaganego na dzień 1 stycznia 1999r. okresu 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Nie twierdzi się też, aby był on członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Przeczył natomiast pozwany, aby na dzień 1 stycznia 1999r. wnioskodawca legitymował się łącznym stażem ubezpieczeniowym w wymiarze 25 lat – z przyczyn wskazanych w części wstępnej uzasadnienia. Zaznaczyć przy tym trzeba, że bezsporne okresy dawały wnioskodawcy staż ubezpieczeniowy wynoszący łącznie 24 lata 3 miesiące i 7 dni, co jest o tyle istotne, że czyniło wystarczającym udowodnienie przez wnioskodawcę czy to pracy w gospodarstwie rolnym rodziców skarżącego, czy też w jednym z dwóch kwestionowanych okresów pracy w zakładzie (...).

Co do okresu pracy wnioskodawcy w zakładzie jego brata należy przywołać art. 6 ust. 2 pkt 1 ppkt a ustawy emerytalnej, który stanowi, że za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991r. okresy, za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne, w tym okresy zatrudnienia po ukończeniu 15 lat życia na obszarze Państwa Polskiego - w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy, jeżeli w tych okresach pracownik pobierał wynagrodzenie lub zasiłki z ubezpieczenia społecznego: chorobowy, macierzyński lub opiekuńczy albo rentę chorobową. Wprawdzie w dniach od 15 lipca 1972r. do 31 maja 1974r. oraz od 3 stycznia do 31 sierpnia 1975r. skarżący nie był zgłoszony do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, wobec czego nie zostały opłacone w tym czasie składki na ubezpieczenie społeczne, jednak za ugruntowany należy uznać pogląd przywoływany w szeregu orzeczeń Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych (np. w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 1994r. w sprawie II UZP 5/94, OSNAPiUS 6/94 poz. 97), że przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno-rentowych uwzględnia się okresy podlegania ubezpieczeniu, nawet bez składki, a pracownika nie można obciążać ujemnymi skutkami zaniedbań pracodawcy w zakresie opłacania składek. W tym względzie należy wyjaśnić, że w zasadzie pozwany nie kwestionował, iż skarżący był zatrudniony u J. M. również w okresach niezgłoszenia do ubezpieczeń społecznych, tym niemniej przeprowadzone postępowanie dowodowe (zeznania świadka S. M. z rozprawy w dniu 27 marca 2013r., spójne z zeznaniami skarżącego z rozprawy w dniu 24 kwietnia 2013r., w związku z jego wyjaśnieniami z pierwszej rozprawy) potwierdziło, że nie ma podstaw, aby podważać zarówno fakt pracy wnioskodawcy w zakładzie brata J., , jak i okres tej pracy. Trzeba podkreślić, że zeznania wnioskodawcy potwierdziły i występowanie jego podległości w stosunku do pracodawcy i to, że praca była wykonywana nie krócej niż 8 godzin dziennie.

Nawet jednak, gdyby nie wykazano pracy skarżącego u jego brata, udowodniony już na etapie postępowania administracyjnego staż 24 lat, 3 miesięcy i 7 dni podlegałby uzupełnieniu okresem pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym jego rodziców. Zgodnie bowiem z art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej przy ustalaniu prawa do emerytury uwzględnia się również przypadające przed dniem 1 stycznia 1983r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, traktując je jak okresy składkowe, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu. Utrwalone są w tym względzie poglądy, które wskazują, że takie uzupełnienie umożliwia praca w wymiarze nie mniejszym niż 4 godzin dziennie (np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 1997r. w sprawie II UKN 96/96 – OSNAPiUS 23/97 poz. 473). W ocenie Sądu zaproponowane przez wnioskodawcę dowody potwierdziły okoliczność pracy skarżącego w gospodarstwie rolnym jego rodziców w S., w tym sam fakt kwestionowanego przez

pozwanego posiadania przez nich takiego gospodarstwa. Okoliczności takiej właśnie pracy, tj. po ukończeniu 16. roku życia i w – wynikającym z choroby przede wszystkim ojca wnioskodawcy i z wyprowadzenia się obu jego starszych braci – wymiarze przeciętnie nie mniej niż 4 godziny dziennie, znalazły potwierdzenie w zasadzie spójnych zeznaniach wnioskodawcy i wszystkich świadków, w szczególności niezwiązanych z wnioskodawcą J. D. i T. M. (2). Drobne rozbieżności co do częstości i godzin pracy skarżącego również rano (przed pójściem do szkoły), są oczywiste w świetle odległości czasowej omawianych zdarzeń. Taką pozytywną ocenę zeznań świadków wzmacniają dokumenty w postaci zaświadczenia o zameldowaniu, zaświadczenia Urzędu Miejskiego w M. z dnia 14 listopada 2003r., dotyczącego pracy brata wnioskodawcy T. M. (1) w latach 1982 -1983 w gospodarstwie rolnym dzierżawionym przez J. i C. M. w S., wystawionego na podstawie adnotacji w dowodzie osobistym T. M. (1) i świadectwa ukończenia przez skarżącego szkoły podstawowej dopiero w 1973r., potwierdzającego wyjaśnienia wnioskodawcy o negatywnym wpływie obowiązków w gospodarstwie rolnym rodziców na wyniki w nauce. Ponieważ nie ujawniły się żadne okoliczności, które mogłyby skutkować negatywną oceną przedstawionych dowodów, Sąd oparł na nich przedstawione tu ustalenia i przyjął, że wnioskodawca wykazał, że pracował w gospodarstwie rodziców co najmniej przez okres wystarczający do uzupełnienia stażu do wymaganych 25 lat.

Konsekwencją dokonanych ustaleń co do ogólnego stażu skarżącego na dzień 1 stycznia 1999r. musiało być przyjęcie, że spełnia on wszystkie przesłanki przyznania mu wnioskowanego prawa do emerytury. Skutkowało to zmianą zaskarżonej decyzji na podstawie art. 477<sup>14</sup>§2 kpc.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98§1 kpc, to jest w oparciu o zasadę odpowiedzialności za wynik procesu. Zasądzona z tego tytułu od pozwanego kwota 60 zł, to stawka minimalna wynagrodzenia pełnomocnika wnioskodawcy, wynikająca z §11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163 poz. 1349 ze zmianami).